

บทที่ ๔

วิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ

ในบทนี้จะศึกษาถึงคุณค่าของวรรณกรรม โดยจะให้เห็นภาพของสังคมไทยปัจจุบันกับการนับถือพระพุทธศาสนา ก่อน จากนั้นอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงตนเองตามหลักทั่วไป จึงเสนอถึงคุณค่าที่ได้รับจากการศึกษาวรรณกรรม โดยแบ่งเป็น ๔ ส่วนด้วยกัน คือ คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านเนื้อหาสาระ คุณค่าด้านสังคม และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนี้

๔.๑ สังคมไทยปัจจุบัน

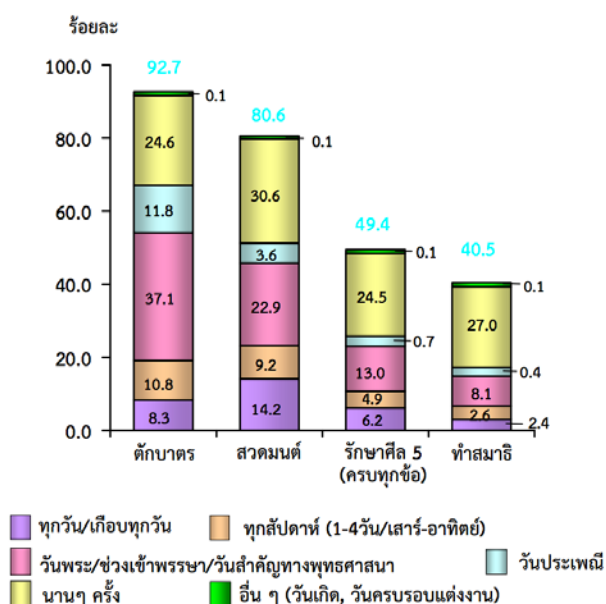
การนับถือพระพุทธศาสนาในสังคมไทยปัจจุบัน แม้ตัวเลขของผู้นับถือศาสนาจะสูงเป็นประชากรส่วนมากของประเทศ^๑ ภาพที่ปรากฏชัดเป็นเรื่องของการปฏิบัติตามประเพณี ตักบาตร ไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ รักษาศีลสมาธิ ซึ่งหากเป็นความเข้าใจธรรมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จำนวนก็ไม่ได้สูงเช่นตัวเลขผู้คนที่ปรากฏในสถิติ อีกทั้งการที่พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้คุณค่าทางสังคมของพระพุทธศาสนาจึงอาจถูกนำมาใช้สนองนโยบายของรัฐ^๒ หลักธรรมต่างๆ เช่น การพึ่งพาตนเอง ไม่ว่าจะมองในระดับของการดำเนินชีวิตประจำวันหรือระดับจิตใจ ก็ล้วนหมายความว่าความถึงการพัฒนาศักยภาพของคนเพื่อให้สามารถมีตนเป็นที่พึ่งได้ ก็เคยถูกนำไปใช้ในแง่ที่พึ่งพิงรัฐ^๓ ความเข้าใจหลักธรรมทางศาสนาจึง

^๑ ประชากรไทยอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไป นับถือพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนร้อยละ ๙๔.๖ คูณรายละเอียดข้อมูลใน สำนักสถิติพยากรณ์, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, **สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจสถานะทางสังคมและวัฒนธรรมที่สำคัญ พ.ศ.๒๕๕๔**. (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา, ๒๕๕๕), หน้า iii.

^๒ พระไพศาล วิสาโล, **พุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต**, (กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๕๒), หน้า ๔๔.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕.

กลายเป็นการตีความเพื่อตอบสนองแนวทางนั้นมากกว่าความเข้าใจหลักธรรมที่เป็นตัวธรรมนั้นจริงๆ

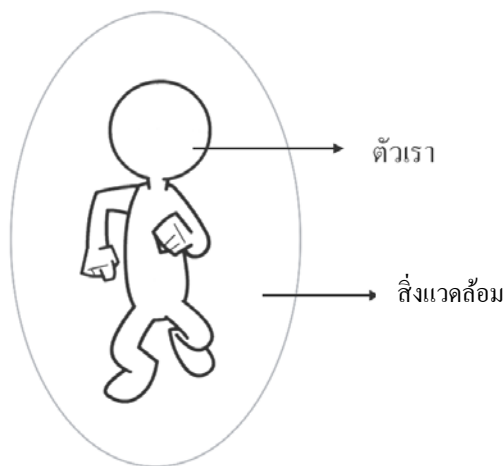
ภาพประกอบที่ ๓ ร้อยละของพุทธศาสนิกชนอายุ ๑๓ ปีขึ้นไปจำแนกตามการประกอบกิจทางศาสนา พ.ศ.๒๕๕๔

ปัจจุบันบริบทแวดล้อมของสังคมเป็นไปด้วยความเร่งรีบ โดยเฉพาะคนที่อาศัยในเมืองใหญ่ และมีความหลากหลายทางศาสนา ความจำเป็นในการใช้ชีวิตการหาเลี้ยงชีพทำให้ผู้คนไม่มีเวลาที่จะศึกษาหลักธรรมได้อย่างลึกซึ้ง หากมีโอกาสเรียนรู้ก็จะจดจำหลักธรรมได้โดยปราศจากภาพความเข้าใจที่แท้จริง ซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ การศึกษาวรรณกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งที่พยายามจะหาคำตอบเพื่อให้หลักธรรมสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับสังคม

๔.๒ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตนเอง

ชีวิตคนเราประกอบด้วยสองส่วน คือ ตัวเราและบริบทแวดล้อม การที่จะใช้ชีวิตทั้งชีวิตทำความเข้าใจบริบทแวดล้อมทั้งหมดเป็นเรื่องยาก การทำความเข้าใจตัวเราจึงเป็นการสร้างการจัดการที่ดีให้กับชีวิต ยิ่งชัดเจนความเป็นตัวเองเท่าไร การเข้าไปสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อมรอบตัวก็ยิ่งเป็นเรื่องง่าย ซึ่งการเข้าใจพื้นฐานตนเอง นั่นก็คือการเปลี่ยนแปลงตนเองนั่นเอง และ

กระบวนการเปลี่ยนแปลงตนเองที่สำคัญคือการเปลี่ยนแปลงตนเองภายในจิตใจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงตนเองประกอบด้วย

ภาพประกอบที่ ๔ ตัวเราและสิ่งแวดล้อม

๔.๒.๑ ปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงตนเอง

ปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงตนเองนี้ หมายถึงปัจจัยที่จะเสริมผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เกิดผลที่ดีจะเกี่ยวกับอะไรบ้าง โดยการเปลี่ยนแปลงตนเองนั้นอาศัยความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ประกอบทำให้เราเข้าใจความสำคัญต่อการเสริมสร้างปัจจัยการเปลี่ยนแปลงแต่ละอย่าง คือ

๑) ความประทับใจ

ความประทับใจ แม้เราจะอยู่เฉยๆสมองก็มีการเปลี่ยนแปลงหลังจากได้ประสบการณ์ที่รู้สึกประทับใจ^๔ ดังนั้นควรหาโอกาสสัมผัสประสบการณ์ประทับใจ ในวาระกรรมฯ ก็ทำให้เกิดความประทับใจ ขึ้นชมกับความเปลี่ยนแปลงของตัวละคร ทำให้สมองของเราก็มีโอกาสเปลี่ยนแปลงเป็นรากฐานที่ดีต่อไป

ในวาระกรรมฯ มารีเปลี่ยนแปลงตนเองจากแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ที่มารีได้เรียนรู้และสนุกกับทุ่งมัวร์ ซึ่งปกติเธอจะเล่นกับตัวเองคนเดียว และไม่มีคนพูดคุย แต่เมื่อเธอต้องย้ายแวดล้อม แวดล้อมก็เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะสนุกกับสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น รวมทั้งการบอกเล่า

^๔ โมจิ เกนอิจิโร, อัจฉริยะวันที่สมองประทับใจ, (กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น), ๒๕๕๕), หน้า ๕๐

ของคนรอบข้างที่ให้ข้อมูลเื้อต่อความอยากรู้อยากเห็นของเธอ เช่น มาร์ธาคอยเล่าเรื่องของความสุขในทุ่งมัวร์ และมารีก็รอที่จะได้ไปพบ

๒) ความรู้สึกเป็นแหล่งกำเนิดความสามารถ^๕

ความรู้สึกเป็นต้นเหตุให้เราตัดสินใจทำอะไรในรูปแบบไหน แม้ว่าเราอาจจะมีข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆในหัว แต่ท้ายสุดแล้วคนเราก็อิงกับความรู้สึกในการตัดสินใจ^๖ ดังนั้นการสะสมประสบการณ์การแก้ปัญหาที่ดี ซึ่งวรรณกรรมให้ภาพของการตัดสินใจ ความรู้สึกที่มีต่อตัวละครต่อสถานการณ์ต่างๆไว้อย่างดี โดยเฉพาะกระบวนการคลี่คลายสถานการณ์ที่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกมีส่วนร่วมด้วย ดังนั้นจึงเป็นการสร้างตัวตั้งขารชั้น^๗ที่ทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีได้

๓) อิมเมจเทรนนิ่ง^๘

อิมเมจเทรนนิ่ง คือการจินตภาพ เป็นการสร้างโครงสร้างของสมองไว้รองรับเพื่อให้อยู่ในการเตรียมการ ซึ่งถ้าจินตภาพเชิงบวกก็จะส่งผลดีให้กับตัวตนของเราด้วย และถ้าหมั่นสร้างจินตภาพเชิงลบ ก็ยากจะสร้างอะไรดีๆให้ตัวเอง การคิดเชิงบวกหรือลบนอกจากเป็นการเตรียมใจแล้วยังเป็นมีผลกระทบต่อเซลล์สมองอีกด้วย ดังนั้นรูปแบบการจัดการตนเอง หรือประสบการณ์ที่ได้จากวรรณกรรม จึงทำให้เกิดการเตรียมพร้อมกับสถานการณ์ในชีวิตได้ การศึกษาหลักธรรมะอย่างเข้าใจ หากมีภาพตัวอย่างเหตุการณ์ตัวละคร ก็ทำให้จิตใจสามารถสร้างภาพการประยุกต์ใช้ธรรมกับชีวิตประจำวันในลักษณะของอิมเมจเทรนนิ่งได้เช่นกัน

๔) การสร้างฐานที่มั่นคง^๙

การสร้างฐานที่มั่นคง เป็นการสร้างวงจรสมองที่เป็นบวกที่มีความแข็งแกร่ง โดยการสร้างความประทับใจ จากประสบการณ์ ทักษะและความรู้ โดยค่อยๆทำไปทีละก้าวตามศักยภาพของตนเอง พยายามแก้ไขจุดบกพร่องไปทีละเรื่อง และสร้างประสบการณ์ที่ดี ที่ประสบความสำเร็จแทนไปทีละน้อย การสร้างฐานที่มั่นคงอาจจะเป็นรูปแบบของที่พักทางใจก็ได้ เช่น พ่อแม่ มิตร ที่ทำให้เรารู้สึกว่าโล่งใจ การคิดในเชิงลบตลอดเวลา ทำให้สมองเก็บตัว ถ้าสมองเกิด

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๖-๔๘.

^๖ ภาพประกอบที่ ๑ กระบวนการทำงานของชั้น ๕.

^๗ ดูคำอธิบายเรื่องชั้น ๕ ในบทที่ ๓.

^๘ โมจิ เคนอิจิโร, *อัสจรรยวันทีสมองประทับใจ*, (กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น), ๒๕๕๕), หน้า ๕๒-๕๕.

^๙ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๖-๑๕๐.

การเก็บตัวสุดโต่งก็จะเกิดกรณีที่เรียกว่า PTSD (Post-traumatic Stress Disorder) การที่สมองตกอยู่ใต้อิทธิพลเชิงลบก็จะส่งผลต่อร่างกายด้วย ดังตัวละคร คอลลิน คราเวน ในเรื่องที่เชื่อตามคำพูดของทุกคน ว่าตนเองป่วยไม่มีทางรักษาหายและจึงย้ายความคิดเช่นนี้กับตัวเองตลอดเวลาจนร่างกายก็ไม่ตอบสนองตามความคิดนั้น แต่เมื่อเริ่มได้ข้อมูลใหม่ เกี่ยวกับสวนลับ เกิดความประทับใจ อยากที่จะเชื่อตนเองใหม่ ร่างกายก็ได้รับการฟื้นฟูตามลำดับ ผู้ประพันธ์ได้ให้รายละเอียดตัวละครนี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์และพฤติกรรม สิ่งที่ตัวละครได้ทำคือการฝึกกระบวนการสลับวงจรของสมองโดยไม่รู้ตัว ในการเฝ้ารอคอยมารีที่จะมาเล่าความสนุกสนานของสวนลับให้ฟังในแต่ละวัน ขณะที่ตนนอนป่วยอยู่บนเตียง

๕) **กรอบความคิดเติบโต** จะเป็นคนที่นับถือตนเอง มองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง ทำให้บุคคลนั้นสามารถประเมินปัญหาและเผชิญสถานการณ์ตรงหน้าได้อย่างราบรื่น ซึ่งกรอบความคิดนี้เป็นเรื่องของความเชื่อ อันเทียบได้กับการสร้างสังขารชั้นทำให้มีคุณสมบัติในทางที่ดี สำหรับทางตรงกันข้าม คือกรอบความคิดจำกัด ก็จะเป็นบุคคลที่ตรงข้ามกัน และการมีกรอบความคิดเติบโตนั้น สามารถสร้างและพัฒนาได้ โดยอาศัยการเปลี่ยนความเชื่อเดิมโดยอันดับแรกต้องเชื่อมั่นว่า กรอบความคิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้^{๙๙}

ตัวละครหลักทั้งสองตัวคือมารีและคอลลิน ได้สะท้อนการมีกรอบความคิดจำกัด ทำให้มีความเคารพตนเองต่ำ ซึ่งต่อมาเมื่อเปลี่ยนแปลงกรอบความคิด ไม่เชื่อในสิ่งเดิมๆ ก็พัฒนาให้ชีวิตมีชีวิตชีวามากขึ้น และสิ่งแวดล้อมก็ดีขึ้นตามไปด้วย สำหรับคอลลิน จะเป็นตัวอย่างเรื่องกรอบความคิดได้ชัดเจนมา ที่ในช่วงแรกเชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถ เป็นคนป่วยรักษาไม่หายแต่ละวันจึงต้องอยู่อย่างคนป่วย และเมื่อเขาเริ่มเชื่อว่าเขาจะแข็งแรงขึ้นอีกครั้ง สุขภาพและสิ่งแวดล้อมเขาก็จะสดชื่นและมีชีวิตชีวาตามไปด้วย^{๑๐๐}

^{๙๙} เรียบเรียงจาก ดเว็ก แครอล เอส, แปลโดย วิโรจน์ ประสิทธิ์วรนนท์, เปลี่ยน Mindset เปลี่ยนชีวิต, (กรุงเทพฯ: อี.ไอ.แอสควร์ สำนักพิมพ์, ๒๕๕๐), หน้า ๑๓, ๑๘.

^{๑๐๐} ฟรานเชส สอดจ์สัน เบอร์เน็ตต์, ในสวนลับ, (กรุงเทพฯ: แพรวเยาวชน, ๒๕๕๓), หน้า ๑๑๓-๑๒๓.

๔.๒.๒ หลักการเปลี่ยนแปลงตนเอง^{๑๒}

หนังสือขอดนิยมนิยามนี้ จะเป็นหนังสือที่เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และการทำให้ชีวิตมีความสุข^{๑๓} ซึ่งแต่ละเล่มล้วนแล้วแต่นำเสนอในรูปแบบที่เน้นกระบวนการของพฤติกรรมภายใน การเปลี่ยนวิธีคิดซึ่งจะส่งผลต่อการกระทำ และทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น รวมถึงการจัดการอบรมกระบวนการพัฒนาจิตได้สำนึก NLP การเข้าใจกระบวนการทำงานภายในจิตใจอย่าง เช่น นพ-ลักษณะ ซึ่งแบ่งบุคคลิกภาพภายในออกเป็น ๕ ประเภทเป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถ้ากล่าวถึงหลักการทางพระพุทธศาสนาเป็นรูปแบบของภาษาทั่วไปนั้น เราจะสามารถสร้างชีวิตที่ดีขึ้นอิงกับวรรณกรรมได้โดย

๑) การเปลี่ยนบรรยากาศ

การเปลี่ยนบรรยากาศ ก็เพื่อสัมผัสสิ่งใหม่ที่ต่างไปจากเดิมกว่าเราอยู่ในสถานะที่มีปัญหาหรือทำอะไรที่แก้ไม่ได้ และยังอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดิมๆ ก็จะไม่สามารถมีโอกาสสร้างประสบการณ์ในการทำให้ฐานของสมองเข้มแข็งได้เลย อีกทั้งการเปลี่ยนบรรยากาศทำให้เกิดการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์อันเป็นฐานของความคิดที่จะนำมาแก้ปัญหาได้อีกด้วย

ซึ่งจากบทที่แล้ว เราได้ทำความเข้าใจเรื่องของความคิด และประสบการณ์ ก็จะพบว่า หากเราขาดข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ในการช่วยเป็นตัวเลือกในการมอง การแก้ปัญหา แม้เราอยากจะแก้ปัญหาเราก็ยังทำได้แบบเดิมๆ เพราะไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร

เช่นเดียวกับตัวละครในวรรณกรรมฯ เมื่อได้ย้ายที่อยู่จากอินเดียไปพักกับลุงที่อังกฤษ ก็พบกับประสบการณ์บังคับให้ต้องคุย^{๑๔} ต้องสัมพันธ์กับคนอื่น และความเปลี่ยนแปลงธรรมดาเล็กน้อยเช่นนี้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอื่นๆต่อไป

การเปลี่ยนบรรยากาศก็ทำให้เกิดประสบการณ์และนำเอาประสบการณ์นั้นมาทบทวนตนเองได้

^{๑๒} หลักการเปลี่ยนแปลงตนเอง ผู้ศึกษาเรียบเรียงและย่อมาจากคำอธิบายในหนังสือ นานาเนยล แบนแดน, เยียวยาปมในใจและสร้างชีวิตใหม่ด้วยจิตวิทยาแห่งความนับถือตัวเอง, (กรุงเทพฯ: สนพ. โอ้มายก๊อด, ๒๕๕๗).

^{๑๓} สำนักพิมพ์สวนเงินมีมาได้แปลหนังสือออกมาวางจำหน่ายในช่วงเวลาใกล้เคียงกันเป็นจำนวน ๓ เล่ม ซึ่งมีชื่อคล้ายคลึงกัน รวมทั้งสำนักพิมพ์อื่นก็ได้ออกหนังสือแนวนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งให้เห็นถึงความนิยมของผู้อ่าน.

^{๑๔} ฟรานเชส ฮอดจ์สัน เบอร์เน็ตต์, ในสวนลับ, หน้า ๘-๑๗.

“สวนที่มีต้นกุหลาบเก่าแก่ล่ะ” เด็กหญิงยังอดถามไม่ได้ เพราะเธออยากรู้เรื่องสวนนี้เหลือเกินนั่นเอง “ดอกไม้ในนั้นตายหมดแล้วหรือ หรือว่าพอถึงฤดูร้อนมันกลับฟื้นงอกต้นมีดอกอยู่อีก ยังมีกุหลาบอีกบ้างไหม”

“ถามพ่อนั่นเขาเองสิ” คนสวนชราขยับไปทางนก “เขาเป็นคนเดียวที่รู้ นอกนั้นไม่เคยมีใครได้เห็นสวนนี้มาตั้งเป็นสิบปีแล้ว”

สิบปีเป็นเวลาที่ยาวนานมาก มาริคิด ตัวเองเพิ่งเกิดมาเมื่อสิบปีที่แล้วนี่เอง”

เด็กหญิงเดินจากไปไคร่ครวญซ้ๆ...^{๕๕}

๒) การยอมรับข้อผิดพลาด

การยอมรับข้อผิดพลาดนี้ เป็นการยอมรับว่ามีสิ่งนี้ เป็นแบบนี้เกิดขึ้นกับเรา บ่อยครั้งเราจะได้ยินคำพูดในสังคมเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่พึงใจว่า ลืมๆไปเสียเถอะ นึกเสียว่าเป็นกรรม เช่นนี้แล้วเราจะพบเรื่องเดิมๆซ้ำแล้วซ้ำอีก เพราะฐานความคิดของเรานั้น คือการไม่ยอมรับ ว่าเรื่องราวดังกล่าวได้เกิดขึ้นกับเรา ซึ่งเสมือนเรากำลังแก้ปัญห แต่เมื่อบอกว่าไม่มีปัญหาจึงไม่มีอะไรต้องแก้ ดังนั้นปัญหาที่มีอยู่จึงถูกทับไว้ในใจโดยไม่รู้ตัว

ในวรรณกรรมฯมาริยอมรับข้อผิดพลาดของตัวเอง โดยไม่กล่าวโทษตนเอง ทำให้เธอเริ่มมีพัฒนาการตามสิ่งแวดล้อมใหม่และคำแนะนำของคนรอบข้าง

๓) ใช้ชีวิตอย่างรู้ตัว และปลดปล่อยตัวเองจากความรู้สึกผิด

จริยธรรมกับการนับถือตนเองเป็นคนละส่วนกัน การนับถือตนเองอาจจะเรียกว่าการเห็นแก่ตัวอย่างมีเหตุผลคือการไม่ง่ายต่อการหวนไหว้ไปกับคำนิยามของผู้อื่น โดยขาดความเข้าใจและนับถือตนเองไป เป็นคนละเรื่องกับความดีชั่ว โดยมาก ผู้ที่ทำให้เกิดความรู้สึกผิดจะเป็นบุคคลสำคัญในชีวิต เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ ที่ให้ง่ายต่อการหวนไหว้ไปตามเกณฑ์ คำแนะนำซึ่งเป็นคำนิยามส่วนตัว และผสมผสานเป็นความรู้สึกดีชั่ว เมื่อทำตัวขัดหรือแย้งไป ในส่วนนี้การมีโอกาสพบเห็นประสบการณ์มากขึ้นทำให้เราได้เห็นความต่าง ข้อมูล บริบทที่เปลี่ยนไป

ความรู้สึกผิดนี้ไม่เฉพาะเรื่องของความดีชั่ว หมายรวมถึงการพาตนเองเข้าไปอยู่ในกรอบความคิดการตัดสินของผู้อื่นให้ความคิดของผู้อื่นมีอิทธิพลหลักในชีวิตของเรา ซึ่งในวรรณกรรมฯ ตัวละครที่ขัดเรื่องความนับถือตนเองคือ คอลลิน เขายอมให้กรอบความคิดความเป็นตัวเขาถูกกำหนดโดยบุคคลอื่นตลอดเวลา แม้กระทั่งความรู้สึกเจ็บป่วยของตัวเอง จนเขามีพฤติกรรมแสดงออกที่เชื่อเป็นตามที่คนอื่นคิดหรือพูดจริงๆ

^{๕๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๕.

ในวรรณกรรมเรื่องความนับถือตนเองเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเราต้องหมั่นทบทวนตนเอง เพื่อไม่ให้ความคิดของคนอื่นกลายมาเป็นกรอบปิดกั้นศักยภาพของตนเอง

๔) บ่มเพาะความนับถือตนเอง

ในชีวิตเรานั้นจะมีหลายแง่มุม ซึ่งการนับถือตนเองของเราก็อาจจะมีไม่ได้หมด ดังนั้นจึงจำเป็นที่ต้องสำรวจตรวจสอบตนเองอยู่เสมอ ว่า ชีวิตแต่ละด้านขึ้นอยู่กับอิทธิพลของอะไร และเรียนรู้ที่จะค่อยๆเปลี่ยนแปลงไป และหลีกเลี่ยงคำถามที่เป็นการคร่ำครวญกับตัวเอง

ในวรรณกรรมฯ ตัวละครหลักทั้งสอง คือมารีและคอลลิน จะถูกอิทธิพลทั้งตัวบุคคล และสิ่งแวดล้อม กรอบสร้างให้เกิดความกดดัน ขาดความนับถือตนเอง และใช้ชีวิตที่ไม่เอาใจใส่ ทำให้เก็บเป็นอารมณ์เกรี้ยวกราด มารีถูกรอบด้วยมาตรฐานความเป็นอยู่ของครอบครัว แม่ที่ชอบออกงานสังคม และไม่พอใจที่จะพบเจอลูกซึ่งมีลักษณะอ่อนแอ จีโรค เธอจึงถูกเลี้ยงมากับคนรับใช้ชาวอินเดียซึ่งคนเหล่านั้นก็ไม่ได้ช่วยเหลือแนะนำอะไรมีแต่การทำตามคำสั่งเท่านั้นในฐานะที่เป็นคนรับใช้ ส่วนคอลลิน

๕) ใช้ชีวิตอย่างรับผิดชอบและใช้ชีวิตอย่างที่เรเป็น

การเปลี่ยนตนเองให้มีความกระตือรือร้น จะทำให้ชอบตัวเอง และไว้วางใจตัวเองได้มากขึ้น เรียนรู้ที่จะตั้งคำถาม “ฉันทำให้ตัวเองเฉื่อยชาได้อย่างไร ทำไม?” อีกทั้งต้องเข้าใจว่าเราไม่สามารถควบคุมได้ทุกเรื่อง ดังนั้น การพยายามกระตือรือร้น จึงอยู่ภายใต้เรื่องที่ตนเองสามารถควบคุมได้ และยอมรับสถานการณ์ที่อาจจะเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเราได้

อีกประการในการใช้ชีวิตอย่างที่เรเป็นนั้น คือการไม่หลอกลวงตัวเองในการใช้ชีวิต ไม่บิดเบือนตนเองที่คิดและรู้สึกต่างๆ เช่น ชอบเกลียด ถ้าเลือกที่จะเปลี่ยนตนเองไปกับการรับรู้ของผู้อื่น ตัวตนของเราก็จะถูกขัง รวมทั้งอาจจะตกอยู่ภายใต้ความกังวลตลอดเวลาว่าเมื่อไหร่จะถูกเปิดเผยตัวตนที่เราหลอกลวงแสดงออกไว้

ในวรรณกรรมฯ ตัวละครทุกตัวมีบุคลิกลักษณะที่เปิดเผย เข้าใจง่าย ทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นได้อย่างเป็นธรรมชาติ เพราะไม่มีกรอบของบุคลิกภาพซ่อนอยู่กับการแสดงออกที่ไม่ตรงกัน

การใช้ชีวิตแบบที่เป็นตัวของตัวอนั้น การวางท่าทีต่อคนนอก ไม่ใช่การปฏิเสธโดยสิ้นเชิง หรือทำตัวเป็นปฏิบัติ ไม่ยอมรับเอาความเห็น หรือโต้เถียงกับผู้อื่น แต่เป็นการรู้จักที่จะเข้าใจตนเอง และเลือกใช้เหตุผล ที่จะแสดงออกถึงความเชื่อ ความรู้สึกของตน

ในวรรณกรรมฯ ส่วนนี้ ตัวละครมารี แสดงออกให้เห็นถึงความรู้สึกที่ไม่พอใจ ขัดแย้งกับบริบทบ่อยครั้ง และในเนื้อเรื่อง ก็สะท้อนถึงผลสองแบบที่เธอแสดงออก ในช่วงต้น มารีไม่รู้จักรักการมีทำที่ต่อบุคคลอื่น ทำให้เธอแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา ไม่พอใจก็เกรี้ยวกราดใส่คนอื่น เธอก็ได้รับการตอบสนองที่ไม่ดี และไม่มีใครอยากเข้าใกล้ แต่เมื่อเธอรู้จักตัวเอง แต่แสดงท่าทีกับคนอื่นอย่างเป็นมิตร ก็ทำให้เธออยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างที่เป็นตัวเองได้อย่างดี

นอกจากนี้ การเป็นตัวของตัวเอง ไม่ใช่เราจะคล้อยตามคนอื่นไม่ได้เลย แต่ว่าการคล้อยตามนั้น จะอยู่บนพื้นฐานของการเข้าใจความรู้สึกของตนเอง การแสดงออกอาจจะโดยการแลกเปลี่ยน และการยอมรับฟังผู้อื่น และเลือกที่จะยอมตามอย่างมีเหตุผลอันสมควร เช่น เราเห็นด้วยกับเหตุผลที่ดีกว่าของคนอื่น แต่ไม่ใช่เป็นการยอมตามโดยการปิดกั้น หรือลวงความเป็นตนเองให้ผู้อื่นเชื่อว่า เรามีลักษณะและวิถีคิด แบบที่เราแสดงออกโดยที่ไม่ใช่บุคลิกลักษณะของเรา และต้องการใช้คนอื่นเข้าใจว่าเราเป็นเช่นนั้น

อนึ่ง ในสังคมปัจจุบัน เราจะถูกสอนให้ปฏิเสธความรู้สึกของเรา เคยชินต่อการสวมหน้ากากไม่รับรู้ความรู้สึกภายในตน ไม่เท่าทันทำให้ต้องใช้ชีวิตอยู่อย่างแกล้งตาย และไม่มีชีวิตชีวา การเป็นตัวของตัวเองอาศัยความกล้าหาญอย่างยิ่ง เพราะความรู้สึกที่มีชีวิตชีวาในสังคมนั้น หลายครั้งก็อาจจะถูกรับผิดชอบ ความเชื่อเฉพาะสังคมครอบไว้ การเรียนรู้ความเป็นตนเอง จึงต้องอาศัยการเรียนรู้ที่จะสมดุลภายในตนเองและทำที่ ที่จะแสดงออกอย่างตรงไปตรงมาด้วย

๖) ความรัก

ส่วนนี้เป็นส่วนสำคัญที่สุดสำหรับเป็นพลังขับเคลื่อนชีวิตทั้งหมด ความรักในที่นี้ เชื่อมโยงทั้งตัววรรณกรรมฯ อันเป็นรูปแบบของแนวทางคริสตธรรมซึ่งมีฐานของความรักเจออยู่ด้วย และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เมื่อสรุปย่ออย่างสั้นที่สุด ก็เป็นแนวทางแห่งปัญญาและกรุณา ซึ่งก็เรียกได้ว่า ขับเคลื่อนด้วยความรักเช่นกัน

ความรักในที่นี้ มีทั้งความรักที่มีต่อตนเอง ความรักต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งความรักที่แท้จริง ต้องเกิดจากการรักตนเองให้มาก่อน ความรักสิ่งแวดล้อม ก็จะเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ ความสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อมจะเต็มไปด้วยความกล้าหาญ เอาใจใส่ การเคารพต่อสิ่งที่อยู่ตรงหน้า เป็นมิตรแม้แต่กับสิ่งที่เราเคยรู้สึกว่าไม่ดี แม้ว่าสถานการณ์บางอย่างหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญไม่ได้ ก็ง่ายที่จะมีมุมมองต่อสิ่งนั้นและนำมาสอนตนเอง เช่น มุมมองใหม่ของมารีที่มีต่อทุ่งมัวร์ ก็เริ่มเป็น

มิตร เมื่อเธอเปลี่ยนไป กระตือรือร้น รู้จักอ่อนโยนต่อคนรอบข้าง เธอเอาความรู้สึกไม่ดีที่มีต่อทุ่งมัวร์ มาทบทวนความเป็นตัวเองในอดีตโดยไม่ได้อ้างโทษสิ่งแวดล้อมเลย^{๑๖}

๔.๓ คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ

วรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ เป็นวรรณกรรมที่ประพันธ์ขึ้นโดยอาศัยความคิดทางคริสตเตียนวิทยา และจิตวิทยาผ่านสัญลักษณ์ที่เป็นธรรมชาติ หรือสิ่งทั่วไปในชีวิตประจำวัน ทำให้วรรณกรรมมีความเรียบง่าย ไม่มีการเข้าไปในทางการสอนศาสนา เมื่อนำมาศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในวรรณกรรม ส่วนของคุณค่าของวรรณกรรมแบ่งการศึกษาเป็น ๔ ส่วน คือ คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านเนื้อหาสาระ คุณค่าด้านสังคม และการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๔.๓.๑ คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ในคุณค่าด้านวรรณศิลป์ วรรณศิลป์เป็นความสามารถในการใช้ภาษานำเสนอเรื่องราวของงานเขียน ซึ่งคุณค่าที่เด่นชัดของลักษณะการนำเสนอเรื่องราวของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้คือ

๑) ความคิดและจินตนาการ รวมทั้งกลวิธีการเขียน

ผู้ประพันธ์อาศัยความสามารถการร้อยเรียงเรื่องราวในวรรณกรรมผ่าน การใช้สัญลักษณ์ ความคิดแฝงทางคริสตเตียนวิทยา และจิตวิทยา นำมาแทนการสื่อสารให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างกลมกลืน และไม่รู้สึกลึกลับถึงความเป็นวรรณกรรมทางศาสนาแต่อย่างใด สัญลักษณ์ต่างๆถูกแทนไปในสิ่งที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้เรื่องราวบนโต๊ะอาหารที่เด็กหญิงพลอหยิบกินเพราะความหิวเนื่องจากในบ้านไม่มีใคร และเป็นลักษณะของการแทนการเปลี่ยนชีวิต การระลึกถึงพระเยซูในพิธีศีลมหาสนิทศักดิ์สิทธิ์^{๑๗}

๒) การวางเรื่อง

การวางเรื่องของวรรณกรรม สร้างรูปแบบให้ผู้อ่านได้เข้าใจความเปลี่ยนแปลงของตัวละครหลักจากการเป็นคนนิสัยที่ไม่มีใครอยากคบด้วย จนกระทั่งเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นคนใหม่โดยอาศัยจาก การเปลี่ยนบรรยากาศของตัวละครที่ทำให้ตัวละครซึมซับลักษณะบริบทแวดล้อม

^{๑๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๔.

^{๑๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

และเปลี่ยนตนเองได้อย่างเป็นธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงนี้นำเสนอในรูปแบบความคิดของตัวละครที่มีต่อตนเอง หรือการสนทนากับคนอื่น รวมถึงการสะท้อนลักษณะที่เคยเป็นมาจากตัวละครอื่น ทำให้ผู้อ่านซาบซึ้งไปกับกระบวนการคิดที่สื่อสารออกมาด้วยภาษาที่เรียบง่าย

๓) การออกแบบการสร้างงานประพันธ์ จากวรรณกรรมนี้ พบว่าผู้ประพันธ์ได้อาศัยการวางเรื่องและผสมผสานศาสตร์ต่างๆ เข้าไป เพื่อให้วรรณกรรมมีรสชาติ และผู้อ่านก็คล้อยตามแม้เป็นสำนวนเรียบง่าย และเป็นเรื่องสำหรับเด็ก ก็ทำให้อ่านสนุกสนานได้ทุกวัย

๔.๓.๒ คุณค่าด้านเนื้อหาสาระ

๑) สาระที่ได้จากตัววรรณกรรม

ความเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนแปลงตนเอง อันเนื่องจากเนื้อหาหลักของวรรณกรรมเป็นเรื่องของการพัฒนาของตัวละครหลักสองตัวจากที่เป็นคนที่เกรี้ยวกราดขี้โรค จนชีวิตดีขึ้นแบบปกติทั่วไป และผู้ประพันธ์ใช้การดำเนินเรื่องทำให้อ่านเข้าใจถึงความคิดของตัวละคร ผลของการคิดการกระทำแต่ละอย่าง

๒) สาระที่ได้จากการศึกษา

ทำให้เข้าใจกระบวนการของหลักธรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นคนใหม่ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากหลักธรรมนั้นเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ต่างยุคสมัยและต่างภาษา เมื่อมาถึงปัจจุบัน บริบทแวดล้อมที่ต่างกันนี้ทำให้ความเข้าใจที่มีต่อหลักธรรมเป็นความเข้าใจเชิงตรรกะที่ต้องประกอบภาพของเหตุการณ์ วรรณกรรมช่วยให้ความต่างในส่วนนี้ลดลง ทำให้สามารถเข้าใจสาระของหลักธรรมเพื่อนำมาใช้กับชีวิตประจำวันได้ดีขึ้น อีกทั้งการที่วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สร้างบนพื้นฐานความรู้ทางคริสต์ศาสนวิทยา ทำให้ผู้ศึกษาจะได้ทำความเข้าใจความคล้ายคลึงของหลักทางศาสนาที่ต่างกันที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้ยังได้ความรู้ทางคริสต์ธรรม เนื่องจากผู้ประพันธ์แฝงสาระธรรมของคริสต์ธรรมไว้ผ่านการใช้สัญลักษณ์ที่สามารถพบเห็นได้ปกติในชีวิตประจำวัน ดังนั้นเนื้อหาของวรรณกรรมที่เป็นส่วนของคริสต์ธรรมจึงปรากฏชัดในส่วนของการศึกษา

๓) ความสนุกสนาน

ความสนุกสนานจากวรรณกรรมเป็นคุณค่าที่วรรณกรรมคุณภาพทุกเรื่องมี^{๙๘} โดยความสนุกสนานนี้ไม่ให้โทษ^{๙๙}แก่ผู้อ่าน เนื่องจากเนื้อเรื่องเป็นคุณค่าที่ให้ประโยชน์ในการเปลี่ยนแปลงชีวิตที่ดีขึ้น

๔) เป็นตัวอย่างประสบการณ์ โดยเฉพาะในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงตนเองนั้น การจะหากระบวนการคิดในชีวิตประจำวัน ย่อมเป็นเรื่องยาก เพราะว่าเราพบเจอผู้คนแต่เราจะสังเกตได้เพียงบุคลิกภาพภายนอกของเขา ประกอบกับการคาดเดาลักษณะอาการและตีความไปตามประสบการณ์ของเรา แต่วรรณกรรมจะสะท้อนความคิด กระบวนการคิดของตัวละคร เมื่อวรรณกรรมนี้ เป็นวรรณกรรมที่ยังมีส่วนต่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง ทั้งยังประพันธ์ขึ้นโดยอาศัยองค์ความรู้ทางจิตวิทยาทำให้ประสบการณ์ของตัวละคร แม้เป็นตัวละครเด็กก็สามารถนำมาเป็นรูปแบบประสบการณ์การหาทางออกให้กับชีวิตได้ส่วนหนึ่ง

๕) วรรณกรรมบำบัด

นอกจากจะได้ความสนุกสนานจากวรรณกรรม วรรณกรรมเรื่องนี้เป็นหนังสือที่ได้รับการแนะนำให้อ่านเพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง^{๑๐๐}

วรรณกรรมจะเป็นตัวที่ทำให้ผู้อ่านได้ระบายความรู้สึกและปัญหาของตนเอง ตลอดจนความขัดแย้งในจิตใจผ่านวรรณกรรม และขณะที่อ่าน ผู้อ่านจะพยายามเลียนแบบเชิงเปรียบเทียบตนเองกับตัวละคร จากนั้นจึงรับความรู้สึกของตัวละครเข้ามาเป็นความรู้สึกตน พร้อมกับค่อยๆระบายความคิดของตนผ่านตัวละคร^{๑๐๑}

^{๙๘} ดูรายละเอียดใน พรทิพย์ แผงสุด, *กวีนิพนธ์ไทย*, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟลิคซ์เซนเตอร์,ม.ป.ป.), หน้า ๑๔, อ้างใน ทิพาทิพย์ เทียมชัยภูมิ, “การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา: ศึกษาเฉพาะกรณีเรื่องลิลาวดี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๔๖.

^{๙๙} การถูกแนะนำเป็นหนังสือเพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเอง ดูรายละเอียดในบทที่ ๒.

^{๑๐๐} Nick Rennison, **100 Must-Read Life-Changing books**,(London: A&C Black Publishers Limited,2008), p.8-9.

^{๑๐๑} แนวคิดของ Louis A. Gottschalk และ Shrodes, จาก คิริศักดิ์ อภิศักดิ์มนตรี, “วรรณกรรมบำบัดกับความเครียดของวัยรุ่น”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๘), หน้า ๒.

๔.๓.๓ คุณค่าด้านสังคม

ในส่วนนี้นับได้ว่าเป็นส่วนเด่นของการวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับ เนื่องจากการที่เนื้อหาหลักของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องนี้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตนเอง

๑) วรรณกรรมเรื่องนี้ เป็นวรรณกรรมที่ให้คุณค่าทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นวรรณกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันซึ่งความคิดนั้นนอกจากจะส่งผลให้กับตนเองแล้ว เมื่อเกิดการกระทำย่อมส่งผลต่อคนรอบข้าง

“แกมาทำไม” เด็กหญิงพูดกับหญิงคนใช้ “ฉันไม่ต้องการแก บอกอะยาห์ของชั้นให้มาหาชั้นเดี๋ยวนี้”

หญิงคนใช้มีสีหน้าตื่นกลัว ตะกุกตะกักบอกนายน้อยของหล่อนว่าอะยาห์มาไม่ได้ ยิ่งได้เห็นนายน้อยโมโหโทโสมากขึ้นถึงตรงเข้าผลักเข้าเตะหล่อนก็ยังตื่นกลัวมาเข้า...^{๒๒}

ในเหตุการณ์ตอนนี้เป็นเหตุการณ์ที่มีโรคราบในอินเดีย ทำให้อะยาห์(พี่เลี้ยง) ของมารีเสียชีวิต มารีเป็นเด็กหญิงที่ปวยง่าย พ่อแม่ปฏิเสธที่จะใกล้ชิด และความเจ็บป่วยของเธอกับการถูกเลี้ยงดูลำพังให้โตมากับพี่เลี้ยงและคนรับใช้ทำให้มารียังเป็นคนที่โมโหเกรี้ยวกราดได้ง่ายและอารมณ์ของเธอก็ส่งผลให้สุขภาพของเธอไม่ดี นอกจากนี้ยังทำให้ปล่อยอารมณ์ระบายเอากับผู้อื่นเสีย ยิ่งทำให้ไม่มีใครที่อยากจะเข้าใกล้ให้ความช่วยเหลือ

“ดิกคอน เธอเป็นคนดีจริงๆอย่างที่มารีธาบอกไม่มีผิด ชั้นชอบเธอ เธอเป็นคนที่หาที่ชั้นชอบ แต่ก่อนนี้ชั้นไม่เคยคิดเลยว่าชั้นจะชอบใครได้ถึงห้าคน”^{๒๓}

“มีแม่ของเธอกับมารีธา... เจ้ารีบขึ้น...แล้วก็ดูคนสวน เป็น เวเธอร์สตาฟฟ์”^{๒๔}

เหตุการณ์ตอนนี้มารีย้ายมาอยู่กับลุงที่ประเทศอังกฤษแล้ว และจากการที่มารีได้เพื่อนคนใช้ชื่อมารีธาคอยพูดคุยเสมือนเป็นการเปิดความคิดใหม่ๆให้มารี อีกทั้งทำให้มารีเริ่มเปลี่ยนไปรู้จักพูดคุยสัมพันธ์กับคนอื่น และมีเพื่อนมากขึ้นรู้จักรักคนอื่น เรียนรู้ที่จะปฏิบัติกับคนอื่นอย่างที่เขาंनाพอใจด้วยและนอกจากนี้เธอก็ยังเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือคนอื่นทำให้ผู้อื่นดีขึ้นด้วย ซึ่งก็คือคอลลินที่มีลักษณะที่เติบโตมากล้ายเธอนั่นเอง

^{๒๒} ฟรานเซส ฮอดจสัน เบอร์เน็ตต์, ในสวนลับ, หน้า ๒.

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๘.

^{๒๔} อ่างแล้ว.

๒) ความจำเป็นของโอกาส ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของมารีและคอลลินจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากทั้งสองไม่มีโอกาสที่จะได้เรียนรู้บริบทแวดล้อมที่ต่างไปจากเดิม ประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดโอกาสที่จะพาตนเองไปสู่ความเปลี่ยนแปลง

๓) มิตรภาพเป็นสิ่งที่จำเป็นยิ่งในการใช้ชีวิต มิตรเป็นทั้งเพื่อนที่จะสร้างโอกาส ประสบการณ์ใหม่ๆ แลกเปลี่ยนกัน หรือช่วยเหลือกันยามคับขัน เป็นกำลังใจให้กัน ในเรื่องหากมารีไม่มีโอกาสได้รู้จักกับมาร์ธา หรือว่าเป็นคนอื่นที่ไม่เป็นมิตรกับมารีมาเป็นคนดูแลแทน เธอย่อมไม่มีโอกาสเปลี่ยนแปลงตนเองได้ ในเรื่องนี้มาร์ธาได้กระตุ้นให้มารีคิด ได้ให้ประสบการณ์ใหม่ๆ สร้างกรอบคิดให้มารีต่างไปจากเดิม เช่น การตั้งคำถามมารีถึงการที่มารีไม่พยายามแต่งตัวด้วยตัวเอง และเปรียบเทียบกับเด็กอื่นให้เห็นว่าเป็นเรื่องปกติที่เด็กขนาดเธอจะทำเรื่องเช่นนั้นได้ การเล่าเรื่องของทงมัวร์ที่มารีมีทัศนคติที่ไม่ดีกับมันตั้งแต่แรกเพราะพบเห็นขณะที่มีดครีมีและมีพายุฝน^{๒๕}

๔) ความเป็นไปได้ ซึ่งในส่วนนี้สำนักพิมพ์ได้ยกข้อความมาเป็นจุดชี้ถึงความศรัทธา และกำลังใจอันแข็งแกร่งที่ทำให้ชีวิตเติบโตงอกงามอีกครั้ง ความเชื่อว่าคนเราสามารถเปลี่ยนแปลงได้นี้ทำให้เกิดการสร้างโอกาสให้คนอื่น การเห็นใจ การเอาใจใส่ และสร้างพลังให้ผู้อื่นด้วย ซึ่งความไม่เชื่อถือนั้นของพ่อแม่ของมารีต่อมารี และมิสเตอร์คราเวนที่ไม่เชื่อในตัวคอลลินว่าปกติ ก็ทำให้เด็กทั้งสองคนไม่ได้รับโอกาสที่จะเติบโต ทั้งที่จริงแล้วเขาเป็นคนปกติสามารถเติบโตได้ตามธรรมชาติ เมื่อมารีที่ถูกเลี้ยงมาด้วยความรักความอบอุ่น ความเชื่อใจ เขาก็ง่ายที่จะสร้างความเป็นไปได้ให้คนอื่นอย่างเป็นธรรมชาติ พุดคุยแนะนำด้วยความหวังดี ทำให้มารีเปลี่ยนไป

๕) สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา

ส่วนนี้เป็นประโยชน์ทางอ้อมซึ่งในการศึกษานี้ ผู้ศึกษามีได้ประสงค์จะทำให้เป็นการศึกษาศาสนาเปรียบเทียบ แต่เนื่องจากผู้ประพันธ์วรรณกรรมฯ นี้ ได้ประพันธ์ขึ้นโดยใช้ฐานความรู้ทางคริสต์ธรรม จึงเป็นผลพลอยได้ที่หากดั่งศึกษาวรรณกรรมควบคู่ไปกับหลักพุทธธรรมนั้น จึงทำให้เราสามารถที่จะเห็นประสบการณ์ธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ประกอบกับความเข้าใจทางคริสต์ธรรมควบคู่กัน และการที่มีการศึกษาคู่กันนี้ยิ่งทำให้ต้องตระหนักถึงเป้าหมายของหลักพุทธธรรมให้ชัดเจนขึ้น

^{๒๕} ได้ยกตัวอย่างมาแล้วในบทก่อนหน้า.

๔.๓.๔ การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๑) การประยุกต์ใช้โดยตรง โดยการนำไปใช้กับการสอน การอบรม

ในการสอน หากพิจารณาการสอนของพระพุทธเจ้าจะพบว่า พระพุทธเจ้าพิจารณาเห็นเหมาะสมแต่เหตุการณ์และบุคคล โดยทรงมีรูปแบบการสอนแบบต่างๆกันไป ดังนั้นการสอนของพระพุทธเจ้าก็จะมีหลายวิธีตามแต่บริบทของบุคคล และระดับความสามารถของบุคคล รวมถึงการใช้ภาษาที่ใช้ภาษาเรียบง่าย เป็นรูปธรรม^{๒๖} ซึ่งวรรณกรรมนี้สามารถนำรูปแบบพุทธวิธีการสอนมาใช้ในการสอนวรรณกรรม โดยอาจจัดกลุ่มหรือวิจารณ์วรรณกรรมร่วมกัน ใช้เป็นการอ่านประกอบการเรียน ในการอบรมก็เช่นกัน อาจจะหยิบยกรณกรรมมาเป็นกรณีศึกษาโดยตรงเพื่อสร้างกรอบความคิดร่วมกัน^{๒๗} โดยอาจสร้างคำสำคัญๆร่วมกันให้เข้าใจบริบทในการสื่อสาร

การหยิบยกรณกรรมมาใช้โดยตรง ใช้เป็นตัวอย่างในการสอน การสร้างประสบการณ์ร่วมกัน โดยการสร้างกรอบความคิดเติบโตให้กับผู้เรียนตามนิสัยของตัวละคร ในปัจจุบัน

^{๒๖} ก) อธิปฎิหารย์ การสอนด้วยการใช้ความสามารถพิเศษ เพื่อปราบคนร้ายๆที่ไม่ยอมรับคำสอนง่ายๆให้สิ้นพศ

ในส่วนนี้เป็นเรื่องของ การสร้างเงื่อนไขเหตุผลที่ยากจะอธิบายได้ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้เป็นไปได้ต่อการนำไปปรับใช้

ข) อาทศนาปาฏิหารย์ การสอนโดยวิธีดักใจ วิธีนี้พระองค์ทรงใช้กับบุคคลประเภทอุคฆฏิณฺณ คือ คนที่เปรียบเหมือนบัวผันน้ำแล้ว รอแต่แสงแดดเท่านั้นเมื่อได้รับแสงแดดจะบานทันที และวิปจิตฺตฺณ คือ คนที่เปรียบเหมือนบัวปริ่มน้ำ วันรุ่งขึ้นจะผันน้ำ และจะบานเมื่อได้รับแสงแดดโดยอาทศนาวิธีมี ๒ วิธีด้วยกัน คือ

(๑) การสอนด้วยคำพูดสั้นๆ แต่ประทับใจหรือกินใจ เช่น องคุลิมาลผู้ต้องการฆ่าพระพุทธเจ้า และบอกให้ทรงหยุด ซึ่งอาภักิยาของพระพุทธเจ้าก็ทรงดำเนินต่อไป แต่ทรงกล่าวว่า “เราหยุดแล้ว แต่ท่านยังไม่หยุด” (ม.ม. (ไทย) ๑๓/๓๔๓/๔๒๑)

(๒) การสอนด้วยการไม่พูด แต่ให้ลงมือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จนเกิดความรู้ด้วยตนเอง

ค) อนุสาสนีปาฏิหารย์ การสอนด้วยการบรรยายแบบโต้ตอบสนทนา พระองค์จะใช้วิธีนี้กับคนประเภทเนชยะ คือเปรียบเหมือนบัวอยู่ใต้ผิวน้ำ วันต่อไปก็จะโผล่ขึ้นเหนือหน้า การสอนประเภทนี้

เรื่องบุคคลประเภทต่างๆ และวิธีการสอน ๓ แบบ ของพระพุทธเจ้า ดูรายละเอียดใน แสง จันทรงาม, **วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า**, (กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๒๘-๓๔, ๔๕-๕๒.

^{๒๗} ดูรายละเอียดใน Kerry Patterson, Joseph Grenny, David Maxfield, Ron McMillan และ Al Switzler (เขียน), จิรายุทธ ประเจิดหล้า (แปล), **เปลี่ยนวิธีคิดชีวิตเปลี่ยน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แมคกรอ-ฮิล, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕-๔๘, ๕๒-๖๒.

ความใกล้ชิดของผู้เรียนและผู้สอนไม่เหมือนแต่ก่อน การที่ผู้สอนจะเข้าใจแวดล้อมและการเติบโตของคนหนึ่งนั้นย่อมเป็นเรื่องยาก โดยหากจะปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้คนหนึ่งมีรูปแบบข้อคิดในการนำไปใช้กับชีวิตได้นั้น การอาศัยวรรณกรรมฯ ทำให้เกิดภาพประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ด้วยศักยภาพของมนุษย์แล้ว ย่อมสามารถเปรียบเทียบนำไปใช้กับสถานการณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปถึงกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงตัวเอง อันเป็นเหตุผลความจำเป็นต้องอาศัยวรรณกรรมฯ

๒) การประยุกต์ใช้ทางอ้อม โดยการสร้างงานที่มีคุณค่าอื่น

ตัวอย่างการแปลงผลงานเป็นงานสร้างสรรค์เรื่องอื่น เช่น วรรณกรรมที่อธิบายแนวคิดเต๋า แต่ต่างจากโครงสร้างเรื่องวรรณกรรมเขาวงกตเรื่อง Winnie-the-Pooh และ The House at Pooh Corner โดยผู้ประพันธ์ได้แทรกองค์ความรู้เต๋าไว้ในเรื่องราวของวรรณกรรมอย่างน่าสนใจ ในลักษณะบทสนทนาที่มีตัวผู้ประพันธ์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่ง และมีการพูดคุยกับตัวละครและผู้อ่าน

หลักการพื้นฐานข้อนี้ของเต๋าไม่ได้ใช้เฉพาะกับสิ่งต่างๆที่มีความงามตามธรรมชาติ หรือมีหน้าที่ตามธรรมชาติของมันเท่านั้น แต่ยังใช้กับคนได้ด้วย หรือจะใช้กับหมึกก็ได้ ซึ่งนำเราไปสู่หมูปูห์ ผู้เป็นภาพจำลองขนานแท้ของท่อนไม้ที่ยังไม่แกะสลัก แต่ว่าในฐานะที่มันเป็นภาพสะท้อนหลักคำสอนข้อนี้ บางทีมันก็ดูซื่อเกินไปเหมือนกัน...^{๒๔}

นี่เป็นข้อความบรรยายจากหนึ่งของผู้เขียนแสดงตนเป็นหนึ่งในตัวละครสนทนากับหมูปูห์ ในวรรณกรรมเรื่องเต๋าแบบหมูปูห์นี้ ผู้ประพันธ์ได้สอดแทรกหลักปรัชญาเต๋าไว้ในวรรณกรรมอย่างเป็นเนื้อเดียวกันกับเรื่องเดิม อีกทั้งนำบุคลิกลักษณะของตัวละครมาถอดแบบเป็นเหตุผลทางปรัชญาเต๋า ถึงการกระทำไม่กระทำบางอย่างตามธรรมชาติของตัวละคร

ในลักษณะเช่นนี้ เมื่อเรียนรู้การถอดรูปแบบของวรรณกรรมมาจะพบว่าตัวละครต่างๆสามารถแทนประสบการณ์ ความรู้สึกได้อย่างดี บางครั้งเราเข้าใจหลักธรรมโดยทฤษฎี แต่ไม่สามารถปรับใช้กับชีวิตจริงได้ สำหรับผู้สร้างสรรคงานโดยเฉพาะเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่สามารถประยุกต์ภาพความเข้าใจข้อธรรมมาเป็นวรรณกรรมที่แทรกสาระความเข้าใจทางพระพุทธศาสนา ซึ่งก็มีผู้ประพันธ์ไว้หลายเรื่องด้วยกัน เช่น อานนท์พุทธอนุชา ลีลาวดี งานเขียนนวนิยายอิงพระพุทธศาสนาอีกหลายเรื่องของภูเตศวร และทมยันตี ซึ่งให้ทั้งสาระและอรรถรสกับผู้อ่าน อย่างไรก็ตามวรรณกรรมใหม่ๆ ก็เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้สร้างสรรคผลงาน

^{๒๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๕.

ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะปัจจุบันซึ่งเป็นยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงและกระแสความเชื่อหลายด้าน

วรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับก็เช่นกัน อาจจะนำมาแปลงเป็นงานสร้างสรรค์ที่ให้คุณค่าทางการสอนพุทธธรรมเช่นเดียวกันกับตัวอย่างเรื่องที่ยกมา หรือจะสร้างสรรค์เป็นงานอื่นๆ ซึ่งการศึกษาถอดรูปแบบวรรณกรรมก็ยังคงสร้างคุณค่าในการใช้แง่คิดของการประยุกต์ใช้ ในส่วนนี้ทำให้เกิดการประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเหมาะสมกับยุคสมัยขึ้น โดยเฉพาะการสร้างสรรค์ผลงานที่หากมีการใช้สัญลักษณ์หรือแนวคิดแฝงได้อย่างผลงานของตะวันตก^{๒๕} ย่อมเป็นผลดีต่อสังคมในวงกว้างซึ่งเป็นสังคมที่มีความหลากหลายในความเชื่อ การจะนำหลักการของความเชื่อใดหนึ่งที่ตนเชื่อนั้นอาจจะได้รับการปฏิเสธจากผู้ที่ไม่ได้นับถือ แต่หากปรับเปลี่ยนเป็นตัวอย่างของประสบการณ์ และแง่คิดโดยใช้วรรณกรรมเป็นสื่อและอธิบายด้วยภาษาทั่วไป ผู้รับสารย่อมเปิดใจรับได้ง่ายกว่า

๔.๔ สรุป

โดยในบทนี้จะศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมเยาวชนเรื่องในสวนลับที่สามารถนำมาเป็นวรรณกรรมเชิงบำบัด อันจะนำมาเป็นประสบการณ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงตนเองและการสอนพุทธธรรมได้ อีกทั้งสามารถเป็นฐานสร้างสรรค์งานที่มีคุณค่าอื่นต่อไปได้

โครงสร้างของบทนี้เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจสังคมไทยก่อน จากนั้นจึงมาทำความเข้าใจกระบวนการเปลี่ยนตนเองเป็นคนใหม่ ซึ่งส่วนนี้จะให้ภาพของแนวทางทั่วไปที่พบเห็นจากหนังสือการเปลี่ยนแปลงตนเอง การขยายตนเองที่มีตามท้องตลาด จากนั้นจึงนำเสนอถึงคุณค่าเป็น ๔ ส่วนด้วยกันคือ คุณค่าด้านวรรณศิลป์ คุณค่าด้านเนื้อหาสาระ คุณค่าต่อสังคม และการประยุกต์ใช้

^{๒๕} ดูหัวข้อคุณค่าของวรรณกรรมในบทที่ ๒